

Nr 1215

Av herr **Hellström m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 70, med förslag till lag om ändring i kommunal-skattelagen (1928: 370), m. m.

(Lika lydande med motion nr 1048 i Första kammaren)

Skattepolitiken syftar bl. a. till att minska inkomst- och förmögenhetskillnader och åstadkomma en jämnare resursfördelning mellan medborgarna. Som instrument för att nå detta mål används främst inkomst-, förmögenhets-, kapitalvinst-, arvs- och gåvoskatter. De förändringar i inkomst-, förmögenhets-, arvs- och gåvoskatterna, som föreslås i propositionerna 70 och 71 år 1970, behöver kompletteras med andra medel för att utjämningsmålet effektivt skall främjas. I en blandekonomi av svensk typ föreligger stora svårigheter att med en begränsad uppsättning politiska medel uppnå en inkomst- och förmögenhetsfördelning som svarar mot väsentliga jämlikhetskrav. Det är av detta skäl angeläget att så många delar av det totala skattesystemet som möjligt utformas med fördelningsmålet i sikte. I detta sammanhang bör särskilt företagsbeskattningens ställning diskuteras. I proposition 1970: 70 uttalas att företagsbeskattningen skall bli föremål för en särskild utredning och att särskilda sakkunniga för detta ändamål kommer att tillkallas. Det är därvid angeläget att nedanstående synpunkter beaktas.

Företagsbeskattningen återförs på fysiska personer via bolagsvinsternas betydelse för aktieutdelningar och kapitaltillväxten på aktier. Bolagsbeskattningen har sålunda betydelse för den personella inkomstfördelningen. Eftersom aktieinnehavet till stor del är koncentrerat till höga och mycket höga inkomsttagare betyder en förändring i bolagsbeskattningen en förändring i skattebelastningen i motsvarande inkomstskikt.

Ett grovt mått på företagsbeskattningens utveckling erhålles om bolagskatternas belopp relateras till andra skattebelopp. Första kolumnen i tabellen nedan visar det statliga bolagsskattebeloppets procentuella andel av den totala statliga inkomstskatten, den andra bolagsskattebeloppet vid kommunal beskattning som procentuell andel av det totala kommunala inkomstskattebeloppet och den tredje kolumnen, slutligen, bolagsskattebeloppet till offentlig sektor i relation till det totala skattebeloppet — summan av direkta skatter, indirekta skatter och avgifter — till offentlig sektor.

Bolagsskatter i procent av statligt inkomstskattebelopp, kommunalt inkomstskattebelopp samt av totala skattebeloppet till offentlig sektor:

	Stat	Kommuner	Offentlig sektor
1955	27	10	12
1960	21	9	8
1966	13	8	6

Från mitten av 1950-talet har det tydligt fortgått en betydande omfördelning av skattetrycket från bolagsskatter till andra skattetyper. T. o. m. på lång sikt är utvecklingen efter 1955 unik. Från mitten av 1920-talet till 1955 höll sig nämligen bolagsskatterna till offentlig sektor som andel av totala skattebeloppet omkring 12 procent. Åtminstone fyra orsaker kan anges bakom omfördelningen. För det första inträffade under perioden 1958—1961 en kraftig investeringsuppgång i industrin, vilket skapade avskrivningsobjekt, så att den effektiva skattebelastningen kunde hållas nere jämfört med tidigare perioder. För det andra har en viss inkomstomfördelning inträffat under 1960-talet från vinster till löner, vilket inneburit att bolagsskatternas andel av det totala skattebeloppet fallit, medan andelen inkomstskatter på fysiska personer stigit. För det tredje har investeringsfonder använts i större utsträckning under 1960-talet än tidigare, vilket medfört en lättning i bolagsbeskattningen. För det fjärde är det tydligt att AP-fondernas uppbyggnad delvis har drabbat bolagsvinsterna.

Huvudintrycket är att det har skett en viss omfördelning av skattetrycket från bolagsskatter till andra skattetyper, vilket inneburit att skattebelastningen på de höga och mycket höga inkomstagarna lättat.

Ny form av företagsbeskattning

Det vore önskvärt att företagen kunde ges goda villkor att expandera, att ta risker, att etablera sig på nya områden o. s. v. utan att detta ledde till att ägarna hade speciella fördelar av det. Ett sådant system torde bli en självklarhet i framtiden. Ägarintresset kommer mer och mer att trängas undan till förmån för de anställdas och samhällets krav och behov. Tendenser till minskat ägarinflytande gör sig redan gällande.

En reformering av bolagsbeskattningen i syfte att uppnå en utjämning av hushållens inkomster och förmögenhetsuppbyggnad kan med hänsyn härtill utformas så att skatten huvudsakligen drabbar ägarintresset, medan företagsledandets villkor inte påverkas. Det skulle innebära att nuvarande system med dels möjligheter till skattereduktion genom skattemässiga avskrivningar, som är större än vad kapitalförslitningen motiverar, dels relativt hög beskattning av den bokföringsmässiga vinsten ersätts med ett annat, där man söker åstadkomma en nödvändig kapitalförsörjning för

företagen utan att därför förmögenhetsökningar uppstår för privatpersoner.

Alternativet skulle kunna utformas i enlighet med följande tankegång: Företagen ges mindre möjligheter än för närvarande att skapa dolda reserver genom att avskrivningsreglerna görs mer restriktiva. Vidare skulle den nuvarande formen av bolagsskatt sänkas för att kompensera bortfallet av avskrivningsmöjligheter. Företagen skulle därigenom ha ungefär samma möjligheter som för närvarande att plöja ned vinster för finansiering av investeringar. De vinster som blir kvar i företaget efter den direkta skatten och skattemässiga avskrivningar borde dock bli föremål för en speciell skatt, utformad så att den aldrig behövde betalas in till statskassan, genom att staten garanterar generell rätt till återlån på denna skatt. De skulder till staten, som därigenom skulle komma att ackumuleras i företaget, borde vara amorteringsfria.

Frågor som måste ges särskild uppmärksamhet vid överväganden om en dylik återlåneskatt är problemet att undvika att de kraftigaste skattehöjningarna drabbar de s. k. tillväxtföretagen liksom frågan hur statens långivarentressen i olika situationer skall bevakas.

Det framförda skatteförslaget har här inte sammanställts med problemet om en ekonomisk demokrati, men det kan också kopplas ihop med den frågan. Ett statligt inflytande över företagen kan naturligtvis knytas till de skulder till staten som bildas i företagen genom det diskuterade systemet.

Med hänvisning till vad ovan anförts får vi därför hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala att Kungl. Maj:t i direktiven till den i proposition 1970: 70 omnämnda företagsskatteutredningen måtte beakta de synpunkter som ovan anförts om att genom införande av en s. k. återlåneskatt ytterligare främja målet om en inkomst- och förmögenhetsutjämning.

Stockholm den 1 april 1970

Mats Hellström (s)

Olle Svensson (s)
i Eskilstuna

Anders Haglund (s)

Åke Green (s)

Karl-Erik Häll (s)

Birgitta Dahl (s)